

WALTSCHNIG
Eingetragen am 18. März 1914
10h 25' Am
mit Beilagen

1.2.3.4.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Štampa vsak četrtek in velja s poštnine vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina na Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam poji, plača za leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo Slovenskega Gospodarja v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Katol. delovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. — Rokopisni se ne vračajo. — Upravništvo: Koroska cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do torka popoldne. — Ne zapre reklamacije se pošiljajo prosto.

Današnja številka obsega 12 strani.

Ne gre.

Dunaj, 15. marca.

Od lanske jeseni sem kolo državnega zbora ne teče več gladko. Vsak čas se zastavlja. Sicer v sedanjem državnem zboru, v katerem imajo vodilno vlogo nemški, češki in poljski svobodomiselnici, že od vsega početka ni šlo posebno dobro, toda za silo je še veljalo. Lansko jesen pa so začeli Ukrajinci (Rusini) obstruirati, in ko so ti nehali, so stopili na njihovo mesto češki agrarci, radikali in realisti.

Zakaj so Ukrajinci obstruirali, nam je znano. Poljaki, ki so Ukrajincem nasprotni, kakor nam Slovencem Nemci, jim niso hoteli dovoliti pravičnega zastopstva v deželni zboru galiskem. Zato so Poljakom najprej razbili deželni zbor, potem pa jim še začeli nagajati v državnem zboru. Naposled so se Poljaki udali in Ukrajinci so odložili bojno kopje. Na njih mesto so stopili Čehi pod vodstvom agrarne (kmečke) stranke.

Nemci na Češkem se s Čehi nočejo spraviti zaradi deželnega zbora. Obstruirali so ga več let in lansko leto jim je vlada prišla na pomoč, razpustila je deželni zbor in odbor, a novih volitev ni razpisala. Na Češkem vlada sedaj od vlade imenovana in upostavljena komisija. Čehi ponujajo Nemcem dalekosežne pravice. Toda Nemci se z njimi ne zadovoljijo, oni hočejo delitev češke dežele v nemški in češki del. Na ta način se nove volitve za češki deželni zbor niti ne razpišejo, ker bi deželni zbor gotovo ne deloval, in češka večina mora gledati, kako ji gospodarji in komandira vladna komisija.

Čehi pa pravijo: Na Dunaju v državnem zboru pojejo Nemci prvi glas. Ako so nam oni razbili češki deželni zbor, jim mi razbijemo državni zbor. Kakor govorili, tako storili. Odkar so Rusini, ali kakor se sami imenujejo, Ukrajinci, opustili obstrukcijo, so jo začeli Čehi, ampak samo agrarna, radikalna in realistična stranka. Mladočehi in konservativci so namreč v vladnem taboru z Nemci skupaj. Zanimivo je, da je v mladočehskem klubu tudi zastopnik slovenskega liberalizma, dr. Ravnihar, torej z mladočehi vred vladni hlapec.

Od 5. marca je državni zbor zopet zbran. Toda vsled češke obstrukcije ne pride k sapi. Pretekli teden sta bili seji v četrtek in petek. V obeh sejah je vladala obstrukcija. Vlada je hotela že v petek odgoditi državni zbor, a nemški nacionalci so jo preprosil, češ, naj se še enkrat pogaja s Čehi in češkimi Nemci. Pogajali so se celo soboto, pogajajo se danes in pogajali se bodo tudi jutri v ponedeljek. Toda če se ne zgodi čudež, ne bo šlo. Nemci imajo trde buče in Čehi ne mehkih. V torek ali sredo bo najbrž zadnja seja za dolgo časa.

Vlada ima namreč, kakor se govori v poučenih krogih, ta načrt: Ako ne pride do sporazuma, bo ta teden odgodila državni zbor. Koncem aprila bo sklicala delegacije v Budimpešto, ki bodo trajale tudi skozi celi maj. Po delegacijah bo še enkrat sklicala državni zbor. Ako še tudi sedaj ne bo šlo, bo državni zbor zaključen in ne več odgođen. In sedaj bo vlada izdelala načrt, da vsilji na Češkem nov deželni red, na Dunaju pa baje državni zbornici nov opravilnik. Kako bo šlo naprej, tudi vlada sama ugiba. Bržkone bo v jeseni, ako vlada izpelje svoj načrt, izbuknila v državnem zboru na češki in nemški strani obstrukcija. Vlada bi na to odgovorila, v razpustom in tako bi imeli meseca februarja prihodnjega leta nove volitve za državni zbor. Vendar do februarja se še lahko marsikaj zgodi, kar bo dalo naši notranji politiki čisto novo smer. Čakajmo torej, opazujmo in stojmo na straži!

Navodilo glede osebnodohodninskega davka.

(Spisal drž. in dež. poslanec Fr. Pišek.)

(Dalje.)

Vse odbitke mora posestnik kot take verjetno in resnično dokazati. Če hoče, da se obresti od privatnih dolgov odpišejo, mora v napovedi navesti ime, stan in stanovanje upnika, kakor tudi ime hranilnice in posojilnice. Če pa tega ne stori, se davčna oblast na obresti, ki bi se kot odbitki pri odmeri osebne dohodnine navedli, ne ozira.

Ugodno je v novem zakonu, da bo kmet lahko poleg obresti od dolgov med stroške vstrel tudi pravno obvezno amortizacijo do 1% svojega dolga; vendar le pri dohodkih pod 300 K in do najvišjega amortizacijskega zneska 1000 K. Dozdaj tega ni bilo. Kmet, ki ima dolg v hranilnici in ga odplačuje z letno amortizacijsko svoto, bo lahko to svoto zaračunal med stroške, ki se morajo odbiti od njegovih dohodkov.

Kmečki poslanci so odbili veliko nevarnost, ki je pretila od socialnih demokratov in industrielnih zastopnikov. Ti so namreč hoteli, naj bi se hrana, ki jo porabi kmet za-se in za svoje otroke, ki mu delajo, upoštevala med dohodke. To se je srečno preprečilo.

Največja ugodnost za kmeta se nam pa zdi v tem, da bo zdaj mogoče velike bogatine ne samo višje, marveč tudi od njihovih pravih dohodkov obdavčiti. Milijoni dohodkov so se dozdaj lahko poskrili. Zdaj bo pa mogoče pregledati knjige raznih velikih podjetnikov in na tej podlagi izračunati dohodke. Bala se bodo visokih kazni in navedli bodo že zavoljo tega mnogo pravičnejše. Upati smemo, da se bodo tu dobili milijoni in da zato ne bo treba stikati za groši po suhih kmečkih možnjčkih. Izkušnja bo pokazala, da je to, kar zahteva nova postava, v korist kmetu, pa tudi davčni gosposki, ki si bo s tem, če se je bo držala, prihranila sila mnogo nepotrebnih pisarij in praznega dela.

Kaj se v napovedi osebno-dohodninskega davka ne more odpisati?

1. Kupne svote za povečanje ali arondiranje posesti, če se s tem posestvo tudi izdatno izboljša. — Vzgleđ: Posesnik kupi njivo, travnik ali gozd, in sicer radi tega, ker leži dotična parcela poleg njegove, ali pa, ker si hoče s tem izboljšati posest in mu bo mogoče rediti več živine.

2. Zneski, s katerimi se plačajo dolgovi.

3. Vsi stroški, oziroma izdatki, kateri se porabijo za lastno osebo, kakor tudi za rodbino, ženo in otroke, to je: za hrano, pijačo, stanovanje, kurjavo, luč, lišno opravilo, kuhinjsko opravilo, obleko i. dr. Ravno tako se ne morejo odbiti izdatki za zdravnika, stroški za časa bolezni, za zdravila in pogrebni stroški. Hrana in plača stalnim delavcem se pa more, kakor poprej povedano, odračunati.

Dovoljen odpis iz ozira na rodbino.

Če ima posestnik več kot 2 nepreskrbljena otroka, potem se sme za druge otroke odpisati za vsakega ena dvajsetina čistega dohodka. Vzemimo vzgleđ: Posesnik Kopriva ima 1800 K čistega dohodka, pa 6 nepreskrbljenih otrok, on sme torej za 4 otroke za vsakega eno dvajsetino ali za vse 4 vkup eno petino od 1800 K, to je 310 K, odtegniti. In ker mu ostane potem samo 1490 K čistega dohodka, je vsled tega davka prost.

Kaj je storiti, če dobiš od davčne oblasti naročilo, ker ta ista dvomi, da je tvoja napoved o napovedanih dohodkih utemeljena?

1. Davčna oblast trdi, da si prodal toliko živine, zrnja, da je tvoje stanovanje ali hrana preizko vračunljiva itd? V t m slučaju moraš z dokazili utemeljiti, da so tvoje napovedbe resnične. Odgovori sledeče:

Res sem prodal vola za 500 K, ne pa, kakor trdi davčna oblast, za 700 K. — Priča ali dokaz je —

Vina sem prodal za 200 K, in ne za 900 K, priča je —

Stanovanje —

Da sem od svojih dolgov plačal res toliko obresti, kakor sem napovedal, dokazem s pobotnicami ali odrezki poštinih položnic.

Ako je davčna oblast mnenja, da si vrednost svojega stanovanja preizko cenil, povej, koliko se plača navadno za tako stanovanje, kakor ga imaš ti za-se, svojo ženo in male otroke v tvoji občini. Opomni pa je, da če tvoji otroci pri kmetiji pomagajo, potem ni treba napovedati vrednosti tistega stanovanja, ki ga daješ za otroke, kajti če bi ne imel otrok, potem bi moral najeti posle, stanovanjska vrednost stanovanja za posle se pa ne upošteva. Opomni je tudi, da se samo za take otroke, ki ne pomagajo pri kmetiji, zamore dovoliti odpis dveh petin. Glede onih

otrok pa, ki pri kmetiji pomagajo, pa je treba vedeti, da se hrana, obleka in drugo, kar dobivajo od staršev, šteje med stroške gospodarstva.

Kaj je storiti, če ti pošlje davčna oblast plačilni nalag za osebno dohodnino?

Plačati moraš vsaj polovico zneska, ki je v plačilnem nalogu naznačen, ker priziv, če ga vložiš, ne ovira plačila. Če se tvojemu prizivu ugodi, potem se ti ta že vplačani davek vpiše v dobro v drugi davek, ali se ti pa povrne. Ugovori (rekurzi) so vsled paragrafa 219 zakona o osebni dohodnini koleka prosti. Ugovor se pa mora tekom 30 dni pri davčni oblasti (okrajnemu glavarstvu, davčni oddelček), pri katerem se je plačilni nalag izdal, vložiti. Čas za priziv se računja od tistega dne, ko se ti je plačilni nalag od pošte ali županstva vročil, in zato je potrebno, da se na plačilni nalag vedno zapiše dan sprejema. Vsakdo lahko v določenem času pri okrajnem glavarstvu, oz. davčnem oddelku, pregleda, kateri dohodki so mu predpisani. Da priziv ložje utemeljiš, priporočam, da vložiš v slučaju, če je dohodek v plačilnem nalogu večji, kakor si ga napovedal, oziroma ga je postavila cenilna komisija, pismeno prošnjo. (Konec sledi.)

Morilec svojega brata prijet čez 40 let.

Na Miklavžev večer l. 1874 se je v Peklu pri Novem Mestu (Dolenjsko) zgodil velik zločin. Martin Rogelj je svojega starejšega brata Jožefa, ki je imel štibiti posestvo, ponoči spečega v postelji napadel. Udarih ga je s polenom po senu in ga pustil. Čez nekoliko časa, ko je že umiral, pa ga je se parkrat udaril po glavi. Na hrbtu ga je potem odnesel v pol ure oddaljeni kraj „prepad“. Tam ga je vrgel v prepad, zraven prepađa pa pustil nekaj obleke. Na velikonočni ponedeljek l. 1875. so našli obleko in potem tudi ubitega brata Jožefa. Ko je to Martin Rogelj doznal in so ljudje hiteli po orožnike, se je izgubil v gozd in od tega časa izginil. Domnevalo se je, da si je vzel življenje. Proglasili so ga za mrtvega.

Živel pa je nekje na Gorenjskem pod tujim imenom. Letos pa je obolel in odpeljali so ga v ljubljansko bolnišnico. — Mislil je, da ne bo več okreval. Povedal je svoje pravo ime Martin Rogelj. Rogelj skesano vse prizna, pove, da je storil iz dobičkaželjnosti, da je dobil grunt. Ker ga je pa vest vedno bolj pekla, je povedal pravo ime in hoče kazni prestat. Brata Jožefa bo sodišče izkopal. Morilec ne pride pod obtožbo umora, temveč radi težke telesne poškodbe, če je bil med tem časom sodnijsko kaznovan. Tudi dosmrtna ječa ali smrt na vislicah je izključena, ker je med tem časom minulo že nad 20 let. — Po zakonu more biti kaznovan z ječo 5—10 let. — Te dni so celo našli v podstrešju del obleke umorjenega brata.

Politični ogled.

— Slovensko-Hrvaško. Pri žopolnilni volitvi za deželni zbor na Kranjskem za rajnim dr. Žitnikom, ki se je vršila dne 12. marca, kakor je bilo pričakovati, je sijajno zmagala Slovenska Ljudska Stranka s svojim kandidatom in državnim poslancem Jožefom Gostinčarjem, kateri je dobil 3505 glasov, njegov liberalni protikandidat krčmar Urbančič pa samo 2455 glasov. Za Gostinčarja so posebno pridno agitirali delavci, za Urbančiča pa liberalni učitelji, uradniki, meštarji in krčmarji. Liberalci so skoro z gotovostjo računali, da zmagajo, a so se močno posmodili. Našim kranjskim kmečkim in delavskim bratom k lepi zmagi iskreno čestitamo! — V Gorici se Slovenci z združenimi močmi pripravljajo na mestne občinske volitve in upajo doseči uspeh. Pri nas na Stajerskem pa se liberalci celo v bližini nemškutarških gnezd (glej Polenšak!) družijo z najhujšimi „stajerčijanci“ — Dne 13. t. m. je prišlo na tržaški trgovski šoli „Revolucija“ do velikih nemirov med italijanskimi in slovenskimi dijaki. Strupeno sovraštvo Lahov napram slovenskim dijakom na tej šoli ne bo ostalo brez posledice. Italijanski dijaki so izjavili ravnatelju zavoda in odposlanstvu slovenskih slušateljev, da bodo napram slovenskim kolegom mirovali in da bodo smeli nemoteno hoditi k predavanjem. Z ozirom na to so slovenski dijaki šli zopet k predavanjem, toda vsled groženj in napadov od strani italijanskega dijaštva,